

รายงานผลการดำเนินงานการจัดการพื้นที่อนุรักษ์ดั้งเดิม

ป่าชุมชนบ้านนางาม ประจำปี 2567

ตั้งแต่ มกราคม ถึง เมษายน

บริษัท ไม้ดีศรีปราชญ์ จำกัด

30 เมษายน 2567

บทนำ

พื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม เดิมเคยเป็นป่าสงวนแห่งชาติป่าวัฒนานครมาก่อน แต่มีการบุกรุกของชาวบ้าน เพื่อใช้ในการทำเกษตรกรรม และเมื่อกรมป่าไม้ได้มีการตรวจสอบพื้นที่ จึงรวบรวมพื้นที่ดังกล่าวคืน ทำให้พื้นที่ป่ามีความเสื่อมโทรม และในปี 2555 ทางหมู่บ้านนางาม จึงได้ขอจัดทำโครงการป่าชุมชนบ้านนางามขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์1)เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้อย่างต่อเนื่อง และ2)เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งขยายผลไปยังชุมชนโดยรอบเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและพัฒนาไปสู่การสร้างเครือข่ายป่าชุมชน มีแผนงานและยุทธศาสตร์ในการดำเนินโครงการป่าชุมชน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนและบุคคลทั่วไปได้ทราบภารกิจด้านป่าชุมชน 2) ด้านการป้องกันรักษาป่าหรือเป็นการดูแลรักษาป่ามิให้บุกรุกทำลาย 3) ด้านการบำรุงและฟื้นฟูป่า เพื่อเป็นการปรับปรุงพื้นที่ป่าที่เคยบุกรุกทำลายให้มีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น หรือเป็นการพัฒนาพื้นที่ป่าให้มีความหลากหลายทั้งจำนวนและชนิดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ 4) ด้านการศึกษาและถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อเป็นการจัดการทรัพยากรป่าไม้ แหล่งศึกษาเรียนรู้ของชุมชน และ5) ด้านอำนวยการและอื่นๆ ที่สนับสนุนการดำเนินโครงการป่าชุมชน

ปัจจุบันบริษัทฯ ได้เข้าร่วมเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการป่าชุมชนและร่วมกิจกรรมกับชุมชน ตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน 2564 และได้พัฒนา ร่วมสนับสนุน ร่วมกิจกรรม ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฟื้นฟูพื้นที่ป่าให้เป็นพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิม ในปี 2566 บริษัทฯ ได้ดำเนินการตามแผนกิจกรรมพัฒนาป่าชุมชนร่วมกับคณะกรรมการป่าชุมชน เช่นเดียวกันในปีที่ผ่านมา และในปี 2567 ทางบริษัทฯ ได้วางแผนกิจกรรมพัฒนาป่าชุมชนให้กับชุมชน เพื่อช่วยพัฒนาป่าชุมชนให้มีความยั่งยืนต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	2
ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม	4
แผนที่ป่าชุมชนบ้านนางาม	8
แผนการดำเนินงาน ปี 2567	9
ผลกิจกรรมของป่าชุมชนบ้านนางาม ปี 2567	10
สรุปผลการดำเนินการ	40
เอกสารอ้างอิง	41
ภาคผนวก	42

ข้อมูลพื้นฐานของป่าชุมชนบ้านนางาม

ที่ตั้งโครงการ

ป่าชุมชนบ้านนางาม พื้นที่ดำเนินโครงการเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวัฒนานครและป่าตามพรบ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 มีเนื้อที่ 1268 ไร่ 2 งาน 86 ตารางวา เป็นโครงการป่าชุมชนบ้านนางาม ตั้งอยู่ที่บ้านนางาม หมู่ที่ 3 ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

ค่าพิกัดยัดโยง 48P 203326 E 1516120 N

พื้นที่ดำเนินโครงการ เป็นป่าสงวนแห่งชาติป่าวัฒนานคร เนื้อที่ 1268 ไร่ 2 งาน 86 ตารางวา

ข้อมูลทางภูมิศาสตร์

แปลงที่ 1 เนื้อที่ 1268 ไร่ 2 งาน 86 ตารางวา

ด้านทิศเหนือ	จด ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484
ด้านทิศตะวันออก	จด ที่มีการครอบครอง
ด้านทิศใต้	จด ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484
ด้านทิศตะวันตก	จด แปลงปลูกป่ามาตรา 25

ลักษณะภูมิประเทศ เป็นพื้นที่ราบ ลักษณะดินเป็นดินร่วน

สภาพพื้นที่ป่าและลักษณะทางนิเวศวิทยา

สภาพพื้นที่ป่าเป็นป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรัง มีพรรณไม้หลากหลายชนิด เช่น ทังถ่อน ประดู่ แดง ฉนวน มะค่าแต้ ติ้ว กระโดน ไม้ป่า พลอง เต็ง เป็นต้น และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าต่างๆ เช่น เป็นต้น

สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดสระแก้ว เป็นแบบร้อนชื้นหรือภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าสะวันนา (Aw) ตามการแบ่งเขตภูมิอากาศแบบเคิเปน ได้รับอิทธิพลของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดพา มวลอากาศเย็นลง มาปกคลุมในช่วงฤดูหนาว ทำให้อากาศเย็นตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมในช่วงฤดูฝน ตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกทั่วไป มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 27.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด เฉลี่ย 33.6 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.6 องศาเซลเซียส

ทรัพยากรดิน

พื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม มีกลุ่มชุดดินที่พบอยู่ในพื้นที่จำนวน 5 กลุ่มชุดดิน ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 28, 46, 47, 48, 62 จากข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดินรายตำบล แต่ละกลุ่มชุดดินมีลักษณะดังนี้

กลุ่มชุดดินที่ 28 กลุ่มดินเหนียวลึกมากสีค่าที่มีรอยแตกกระแหงกว้างและลึก ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง ปัญหาที่พบเป็นดินเหนียวจัดแตกกระแหงกว้างและลึก ดินแห้งแข็ง ดินเปียกเหนียวมาก ไถพรวนยาก และขาดแคลนน้ำ

กลุ่มชุดดินที่ 46 กลุ่มดินตื้นถึงกึ่งกรวด หรือเศษหินปนลูกรังหนามาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ เกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ที่มีความลาดชัน และบางพื้นที่มีก้อนกรวดหรือเศษหินกระจัดกระจายอยู่ที่ผิวดิน

กลุ่มชุดดินที่ 47 กลุ่มดินตื้นถึงชั้นหินพื้น ปฏิกริยาดินเป็นกรดถึงเป็นกลาง มีการระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ปัญหาที่พบเป็นดินตื้นถึงชั้นหินพื้น ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำและเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ลาดชัน บางพื้นที่มีเศษหินหรือหินพื้นผิวที่โผล่บริเวณหน้าดิน

กลุ่มชุดดินที่ 48 กลุ่มดินตื้นถึงกึ่งหิน หรือเศษหิน และอาจพบชั้นหินพื้นภายในความลึก 150 ซม.จากผิวดิน ปฏิกริยาของดินเป็นกรดถึงเป็นกลาง การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำและเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ที่มีความลาดชัน

กลุ่มชุดดินที่ 62 พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อนที่มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 35 พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่มีการศึกษาสำรวจ และจำแนกดิน เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ซึ่งถือยากต่อการจัดการดูแลรักษาสำหรับการเกษตร มีความลาดชันสูงมาก อาจเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินอย่างรุนแรง ขาดแคลนน้ำ และบางพื้นที่อาจพบชั้นหินพื้น หรือเศษหินกระจัดกระจายอยู่บริเวณหน้าดิน

คณะกรรมการป่าชุมชนบ้านนางาม

1.นายเทิ้มชัย เลื่อมใส	ประธานกรรมการ
2.นายเพียงพร แสงกล้า	รองประธานกรรมการ
3.นายชวน เชื้ออเจริญ	รองประธานกรรมการ
4.นายบุญเหลือ พลเสนา	เลขานุการ
5.นายชนะชัย แซ่ปึง	เหรัญญิก
6.นายวิเชียร สีพัด	กรรมการ
7.นายใหญ่ สีวิใจ	กรรมการ
8.นายเพิน สาระพันธ์	กรรมการ
9.นายถาวร ศรีสุริยาเย็น	กรรมการ
10.นายสุริพร จันทร่นวล	กรรมการ

ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน มอบรับให้บริษัท ไม้ดีศรีปราจีน จำกัด เข้าร่วมอนุรักษ์ พื้นที่ดูแลจัดการพื้นที่ พัฒนาฟื้นฟูให้เป็นพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิม ตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน 2564 ที่ผ่านมา
อ้างอิง : หนังสือตอบรับการเข้าร่วมอนุรักษ์ พื้นที่ดูแลจัดการพื้นที่ ป่าชุมชนบ้านนางาม

พื้นที่โบราณสถาน

ในพื้นที่ป่าชุมชนแปลงที่ 1 มีโบราณสถานสำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นคลองศิลาแลงชาวบ้านเรียกว่า “อ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์” ตั้งอยู่บริเวณบ้านนางาม ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีเนื้อที่ 5 ไร่ 1 งาน 15 ตารางวา ซึ่งสามารถเชื่อมต่อกับคลองหินส่ว มีลักษณะเป็นหินบริเวณรอบขอบอ่างศิลานั้นเป็นอ่างศิลาแลงขนาดใหญ่มีเส้นรอบวงประมาณ 10 เมตร ลักษณะกลมได้สัดส่วนสวยงามมีหลุมอีกประมาณ 7-8 หลุมซึ่งเป็นโพรงศิลาแลง บริเวณใกล้เคียงมีคลองหินศิลาแลง ที่มีลักษณะตัดหินศิลาแลงทำเป็นคลอง ชาวบ้านเรียกว่า “คลองหินส่ว” มีความยาวถึง 3,400 เมตร ลึก 1.50 เมตร เป็นคลองระบายน้ำ ในอ่างศิลาแลงมีโพรงศิลาจำนวนถึง 8 สายด้วยกัน สามารถทะลุถึงกันได้หมดทุกสาย ปัจจุบันทางกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเรียบร้อยแล้วและได้กันพื้นที่ดังกล่าวออกจากป่าชุมชนบ้านนางาม

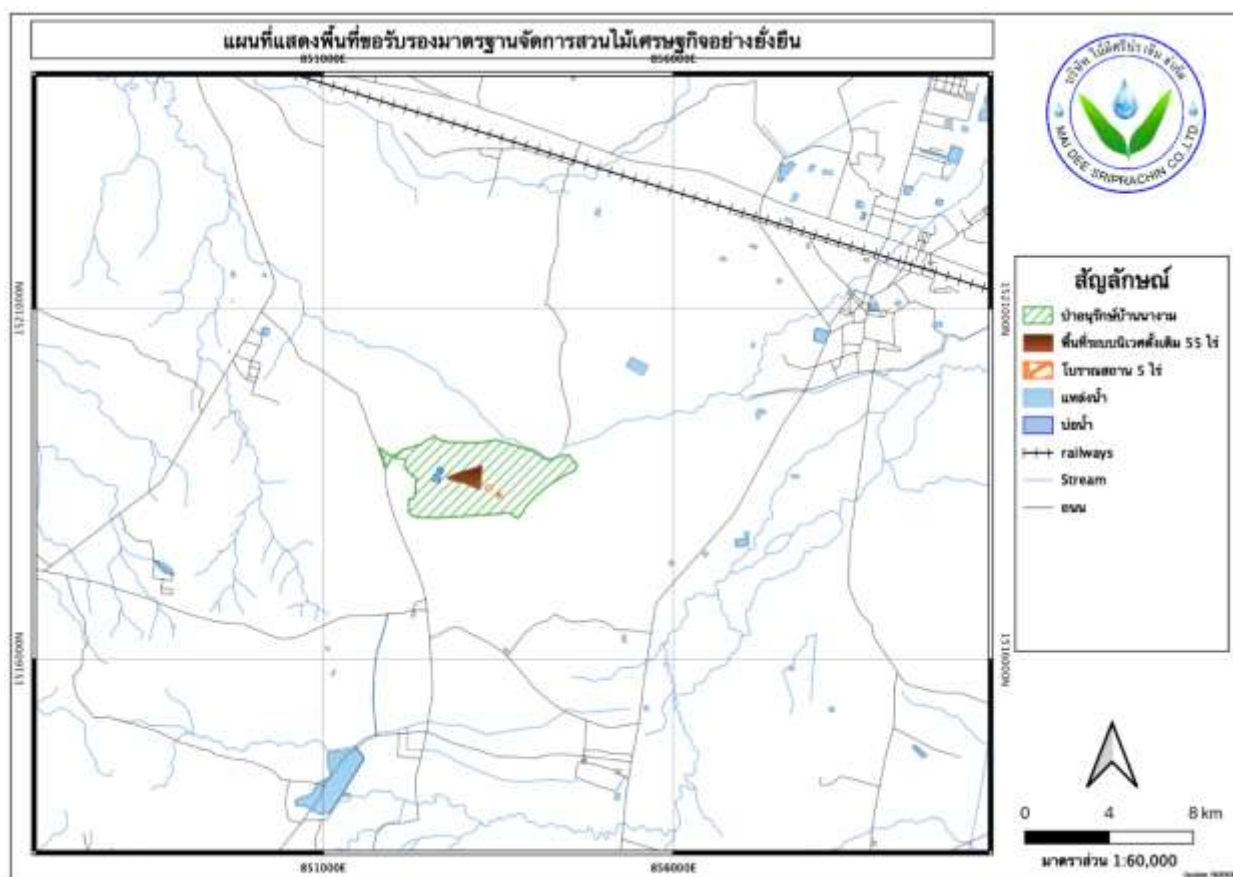
จากการบอกเล่าของนายบุญมี ะโรง อายุ 78 ปี และ นายปิ่น คาประสงค์ อายุ 75 ปี ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ได้เล่าว่า “ตั้งแต่ตนเกิดมาก็พบกับอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ ตนมีความเชื่อเกี่ยวกับอ่างศิลามีความศักดิ์สิทธิ์จริง โดยมีเหตุการณ์ประหลาดหลายเหตุการณ์ เช่นเหตุการณ์ที่ชาวบ้านคนหนึ่งได้ฝันถึงชายลักษณะร่างกายกำยำสวมชุดโบราณ ประมาณ 10-12 คนอาศัยอยู่บริเวณอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์ มาบอกให้ไปนำของมีค่าที่เก็บไว้บริเวณอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์ ชาวบ้านคนนั้นก็ได้พบเหรียญโบราณ และได้มน้ำศักดิ์สิทธิ์จากอ่างศิลามาเก็บไว้บูชา ปัจจุบันก็ยังคงเก็บเหรียญโบราณนั้นไว้ เพื่อเป็นสิริมงคล โดยเชื่อว่าจะช่วยปกป้องรักษาตนให้พ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ

เหตุการณ์ที่เล่าขานกันต่อมาว่าชาวบ้านได้ไปหาของป่าในบริเวณอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์ และนำสัตว์ไปเลี้ยงบริเวณอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์ ปรากฏว่าเห็นสัตว์เลี้ยงตกไปอยู่ในอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์แต่พยายามหาอย่างไรก็หาไม่พบเหมือนมีอะไรบางอย่างมาพรางตา ไม่มีใครพบเห็นฝูงสัตว์เลี้ยง จึงต้องไปขอมาเลี้ยงศักดิ์สิทธิ์ จึงพบว่าสัตว์เลี้ยงของตนอยู่ในอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ จากเหตุการณ์ดังกล่าวจึงทำให้ชาวบ้านบริเวณนั้นเล่าขานถึงความลึกลับและอีกเหตุการณ์หนึ่งมีชาวบ้านเก็บหินที่อยู่ในบริเวณอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์ มาเก็บไว้ ปรากฏว่ามีชายสวมชุดโบราณมาเข้าฝันทวงถามหินที่เก็บมา ให้นำกลับไปไว้คืนที่เดิม พอรุ่งสางปรากฏว่าชาวบ้านคนดังกล่าวไม่สบายหนักถึงขั้นเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล เมื่อคนในครอบครัวทราบเรื่อง จึงรีบนำหินศิลาแลงที่เก็บมา เอาไปไว้ที่เดิมและขอมาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พร้อมมน้ำจากบ่อน้ำอ่างศักดิ์สิทธิ์มาล้างหน้าให้ชาวบ้านคนดังกล่าว หลังจากนั้นชาวบ้านก็มีอาการดีขึ้นอย่างไม่เชื่อ และพบว่าตนเองมีร่างกายที่แข็งแรงขึ้นกว่าเดิม แล้วยกเลิกจากอันตรายต่าง ๆ”

อ้างอิง : ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม กรมศิลปากร <http://www.m-culture.in.th/album/view/130459/> 17 มี.ค. 66

แผนที่ป่าชุมชนบ้านนางาม หมู่ที่ 3 ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

แผนการดำเนินงานป่าชุมชนบ้านนางาม ปี 2567

แผนการจัดการ	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
1.ด้านการอนุรักษ์		
1.1 ทำแนวกันไฟ (แนวเขตที่เสี่ยงต่อไฟลามเข้าไป)	ปีละ 1 ครั้ง	ได้ทำแนวกันไฟ ระยะทางอย่างน้อย 2 กิโลเมตร
1.2 สำรวจและติดตามความหลากหลายของพืชของจุดถาวรที่ใช้ในการติดตาม	ปีละ 1 ครั้ง	1.ได้ผลการสำรวจและติดตามพันธุ์พืช สัตว์ 2.ได้การเปลี่ยนแปลงพันธุ์พืชที่พบ
2.ด้านการพัฒนา		
2.1 การให้ความรู้กับชุมชนติดที่ชุมชน / โรงเรียน / สถานที่ใกล้เคียง	ปีละ 1 ครั้ง	1.ได้สื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชนให้กับชุมชน/โรงเรียนได้เรียนรู้ เช่น การดับไฟป่า กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า ป่าชุมชน CITES เป็นต้น
3.ด้านการใช้ประโยชน์		
3.1 จัดทำบันทึกการใช้ประโยชน์ของป่าชุมชน	ทุกเดือน	1.ได้ข้อมูลการใช้ประโยชน์ของป่าชุมชน เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาต่อขอผลิตภัณฑ์จากป่าชุมชน
4.ด้านการตรวจติดตามและประเมินผล		
4.1 ตรวจติดตามการเปลี่ยนแปลงพืชพันธุ์ในพื้นที่ และการเติบโต แพร่กระจายพันธุ์ของกระถิ่นเทพา	ทุก 6 เดือน (มิ.ย. และ ธ.ค.)	1.ได้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงพืชพันธุ์ในพื้นที่ และการแพร่กระจายพันธุ์ของกระถิ่นเทพา
4.2 สรุปผลการดำเนินงานของป่าชุมชน	ปีละ 1 ครั้ง	1.ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานร่วมกับชุมชน

ผลการดำเนินงานป่าชุมชนบ้านนางาม ปี 2567 ตั้งแต่ มกราคม ถึง เมษายน 2567

แผนการจัดการ	ผลการดำเนินงาน
1.ด้านการอนุรักษ์	
1.1 ทำแนวกันไฟ (แนวเขตที่เสี่ยงต่อไฟลามเข้าไป)	ได้ทำแนวกันไฟ วันที่ 19 ม.ค. 67 ระยะทาง 3.03 กิโลเมตร ดังแสดงในเอกสาร
1.2 สำรวจและติดตามความหลากหลายของพืช ของจุดถาวรที่ใช้ในการติดตาม	1.ยังไม่ได้เข้าติดตามการเปลี่ยนแปลงพันธุ์ไม้และความโตของต้นไม้ ตามรอบปี 2.กำหนดจุดสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพเพิ่มเติม 1 จุดให้ครอบคลุมพื้นที่ป่า 3.ได้สอบถามสัตว์ป่าที่พบในพื้นที่ป่าชุมชน
2.ด้านการพัฒนา	
2.1 การให้ความรู้กับชุมชนติดที่ชุมชน / โรงเรียน / สถานที่ใกล้เคียง	1.ได้สื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชนให้กับชุมชน/โรงเรียนได้เรียนรู้ เช่น การดับไฟป่า กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า ป่าชุมชน CITES เป็นต้น
3.ด้านการใช้ประโยชน์	
3.1 จัดทำบันทึกการใช้ประโยชน์ของป่าชุมชน	ตั้งแต่เดือน ม.ค. ถึง เม.ย. 67 ไม่ได้เก็บข้อมูลจากการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน เนื่องจากเป็นช่วงฤดูแล้ง
4.ด้านการตรวจติดตามและประเมินผล	
4.1 ตรวจติดตามการเปลี่ยนแปลงพืชพันธุ์ในพื้นที่ และการเติบโตแพร่กระจายพันธุ์ของกระถิ่นเทพา	1.ได้กำหนดแผนงานและมาตรการติดตามเฝ้าระวังไม้กระถิ่นเทพา 2.ได้ดำเนินการแนวทางการเฝ้าระวังกระถิ่นเทพา ดังแสดงในเอกสาร
4.2 สรุปผลการดำเนินงานของป่าชุมชน	1.ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานร่วมกับชุมชน

1. ด้านการอนุรักษ์

1.1 การทำแนวกันไฟ (แนวเขตที่เสี่ยงต่อไฟลามเข้าไป)

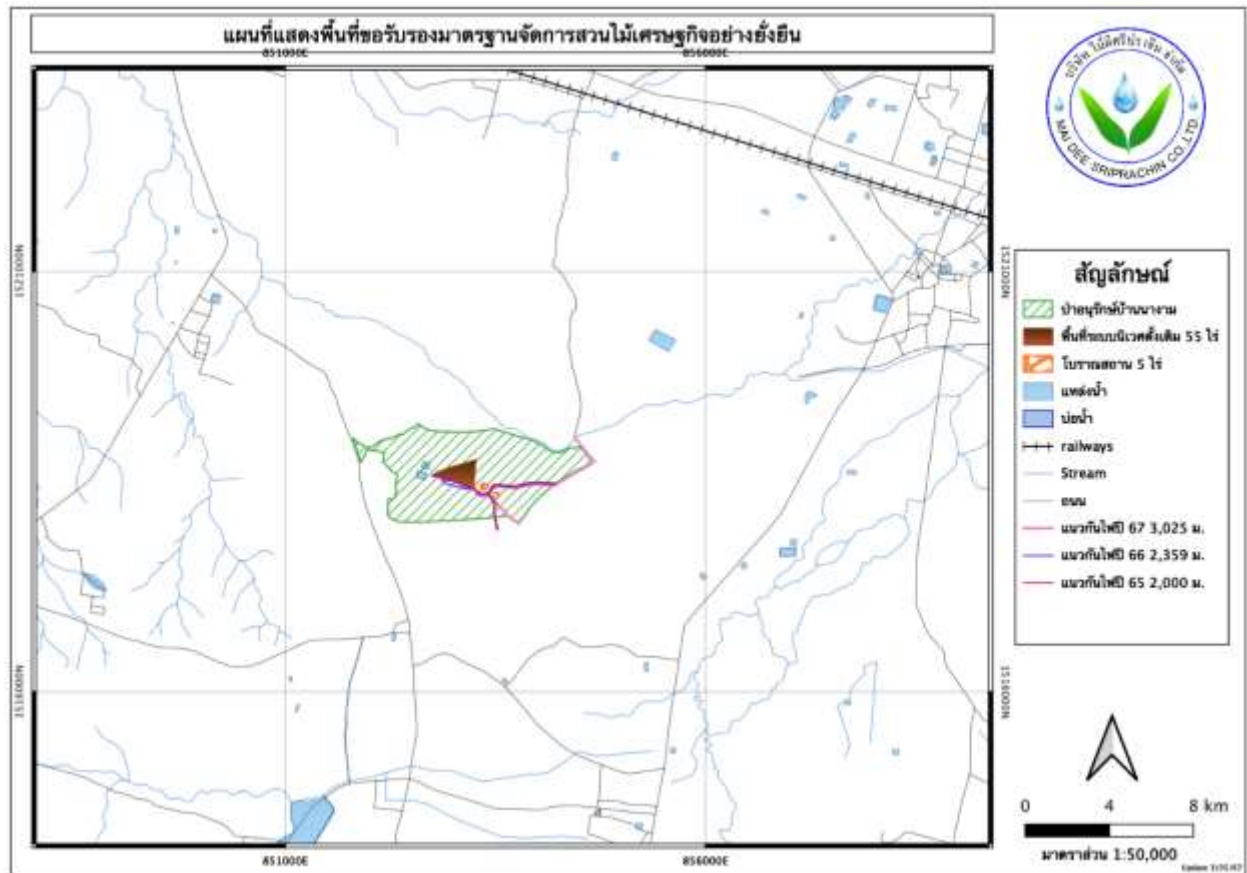
เป้าหมาย : เพื่อป้องกันการเกิดไฟป่าที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและช่วยลดความเสียหายของต้นไม้ในป่าชุมชน

ได้ดำเนินการทำแนวกันไฟ ณ ป่าชุมชนบ้านนางามในวันที่ 19 มกราคม 2567 โดยใช้รถไถ เป็นระยะทางประมาณ 3.03 กิโลเมตร เพื่อป้องกันการเกิดไฟป่าที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและช่วยลดความเสียหายของต้นไม้ในป่าชุมชนได้ และได้อบรมความปลอดภัยในการใช้เครื่องจักรให้กับคนขับรถไถด้วย

ภาพที่ 1 แสดงการทำแนวกันไฟโดยใช้รถไถ

แผนที่แสดงการทำแนวกันไฟ ของป่าชุมชนบ้านนางาม

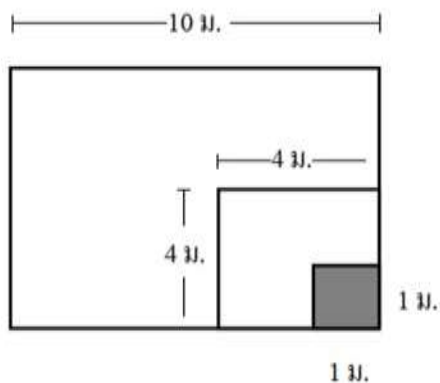
1.2 ผลการสำรวจและติดตามความหลากหลายของพืช

เป้าหมาย : เพื่อทราบการเปลี่ยนแปลงลูกไม้ชนิดไม้ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชน และติดตามการเติบโต การเพิ่มจำนวนชนิดไม้ของจุดสำรวจ

ผู้จัดการสวนป่า คณะทำงานและคณะกรรมการป่าชุมชน ได้เข้าสำรวจและติดตามต้นไม้ในป่าชุมชนบ้านนางาม ตั้งแต่ปี 2565 และ 2566 ได้เข้าติดตามชนิดพรรณไม้ของจุดถาวรและติดตามการเจริญเติบโตพบว่า ทั้งสองจุดชนิดไม้และความชุกชุมของต้นยังคงเท่าเดิม และในปี 2567 ได้วางจุดสำรวจเพิ่มเติมจำนวน 1 จุด เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2567 ในบริเวณอีก 1 โซนของป่าชุมชน เพื่อทราบชนิดไม้/ลูกไม้ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชน จำนวนชนิดไม้ของจุดสำรวจเพิ่มเติม

จุดที่ 3 บริเวณพื้นที่ที่มีจำนวนต้นไม้ใหญ่ และไม้หนุมหลากหลายชนิด

ในการสำรวจพืช จะทำการสำรวจไม้ใหญ่ (Tree) ไม้หนุม (Sapling) และกล้าไม้ (Seedling) ดังต่อไปนี้ เก็บข้อมูลแต่ละพื้นที่ โดยการวางแปลงถาวรขนาด 10x10 เมตร เพื่อศึกษาไม้ใหญ่ (Tree) คือ ไม้ที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางตั้งแต่ 4.5 เซนติเมตร ขึ้นไป ภายในแปลงย่อยแต่ละแปลงจะวางแปลงขนาด 4x4 เมตร เพื่อศึกษาไม้หนุม (Sapling) คือ ไม้ที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางน้อยกว่า 4.5 เซนติเมตรและสูงตั้งแต่ 1.30 เมตร ขึ้นไป และ ขนาด 1x1 เมตร เพื่อศึกษากล้าไม้ (Seedling) คือ ไม้ที่มีความสูงน้อยกว่า 1.30 เมตร ตามลำดับ ทำการเก็บข้อมูลด้านองค์ประกอบของชนิดพันธุ์พืช และขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางเพียงอก 1.30 เมตร พร้อมทำการจัดจำแนกชนิดพันธุ์ไม้ทั้งหมดที่พบในแต่ละแปลงตัวอย่าง สำหรับพันธุ์ไม้ที่ไม่สามารถจัดจำแนกได้ในภาคสนามจะทำการเก็บตัวอย่าง เพื่อนำไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญพันธุ์ไม้ต่อไป

ภาพที่ 2 แสดงการวางผังสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืช ของจุดที่ใกล้แหล่งน้ำ ต้นไม้ใหญ่

ผลการสำรวจเพิ่ม 1 จุดในปี 2567 พบว่า กล้าไม้ที่ขึ้นส่วนใหญ่เป็นประดู่ ไม้แดง เสลา มนเทอ สะเดา เนื่องจากป่าชุมชนบ้านนางามเป็นป่าเต็งรัง ส่วนชนิดไม้ใหญ่ หรือไม้หนุม เก็บข้อมูลความโตของไม้ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 2 การกำหนดจุดสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ จุดที่ 3

1.1 ผลการสำรวจติดตามพรรณไม้ของจุดสำรวจที่ 1-3

จากการสำรวจติดตามพรรณไม้ในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม จำนวน 3 จุด พบพรรณไม้ทั้งสิ้น จำนวน 13 ชนิด ซึ่งพันธุ์ไม้อยู่ในวงศ์ FABACEAE , DIPTEROCARPACEAE, LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE, LEGUMINOSAE, ANACARDIACEAE, COMBRETACEAE, CONNARACEAE, RUBIACEAE ดังแสดงในตารางที่ 1-6

จุดสำรวจตัวอย่างที่ 1 สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบ พิกัดจุดสำรวจ : 13.7137033 102.262485

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลรายชื่อพรรณไม้ที่พบจากการสำรวจจุดที่ 1 ข้อมูลสำรวจ ณ วันที่ 15 มิ.ย. 66

						ปี 65	ปี 66	ปี 65	ปี 66
ที่	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพฤกษศาสตร์	วงศ์	วิสัย	IUCN	จำนวน(ต้น)	จำนวน(ต้น)	รอบวง (ซม.)	รอบวง (ซม.)
1	ประดู่	<i>Pterocarpus macrocarpus</i>	FABACEAE	T	EN	1	1	ไม่มี	95.0
2	เต็ง	<i>Shorea obtusa</i> Wall.	DIPTEROCARPACEAE	T	NT	3	3	ไม่มี	25.5, 32.5, 47.0
3	ไม้แดง	<i>Xylocarpus xylocarpa</i>	LEGUMINOSAE- MIMOSOIDEAE	T	VU	4	4	ไม่มี	28.0, 39.0, 22.2, 11.0
4	มะค่าแต้	<i>Sindora siamensis</i> Teijsm. & Miq.	LEGUMINOSAE	T	LC	1	1	ไม่มี	70.0
5	น้ำเกลี้ยง	<i>Gluta usitata</i> (Wall.) Ding Hou	ANACARDIACEAE	T	-	3	3	ไม่มี	42.0, 48.5, 14.0
6	เชือก	<i>Combretum latifolium</i> Blume	COMBRETACEAE	T	-	2	2	ไม่มี	29.5, 58.0
7	มะกอกเลื่อม	<i>Canarium sabulatum</i>	BURSERACEAE	T	-	1	1	ไม่มี	40.0
8	ตานกกด	<i>Ellipanthus tomentosus</i>	CONNARACEAE	T	-	1	1	ไม่มี	29.0
9	ขอป่า	<i>Morinda coreia</i>	RUBIACEAE	S	-	1	1	ไม่มี	
10	กุน	<i>Cassia fistula</i> L.	LEGUMINOSAE- CAESALPINOIDEAE	T	LC	2	2	ไม่มี	37.0, 32.0
11	ไผ่เพ็ก	<i>Vietnamosasa pusilla</i>	GRAMINEAE	S	-	1	1	ไม่มี	-

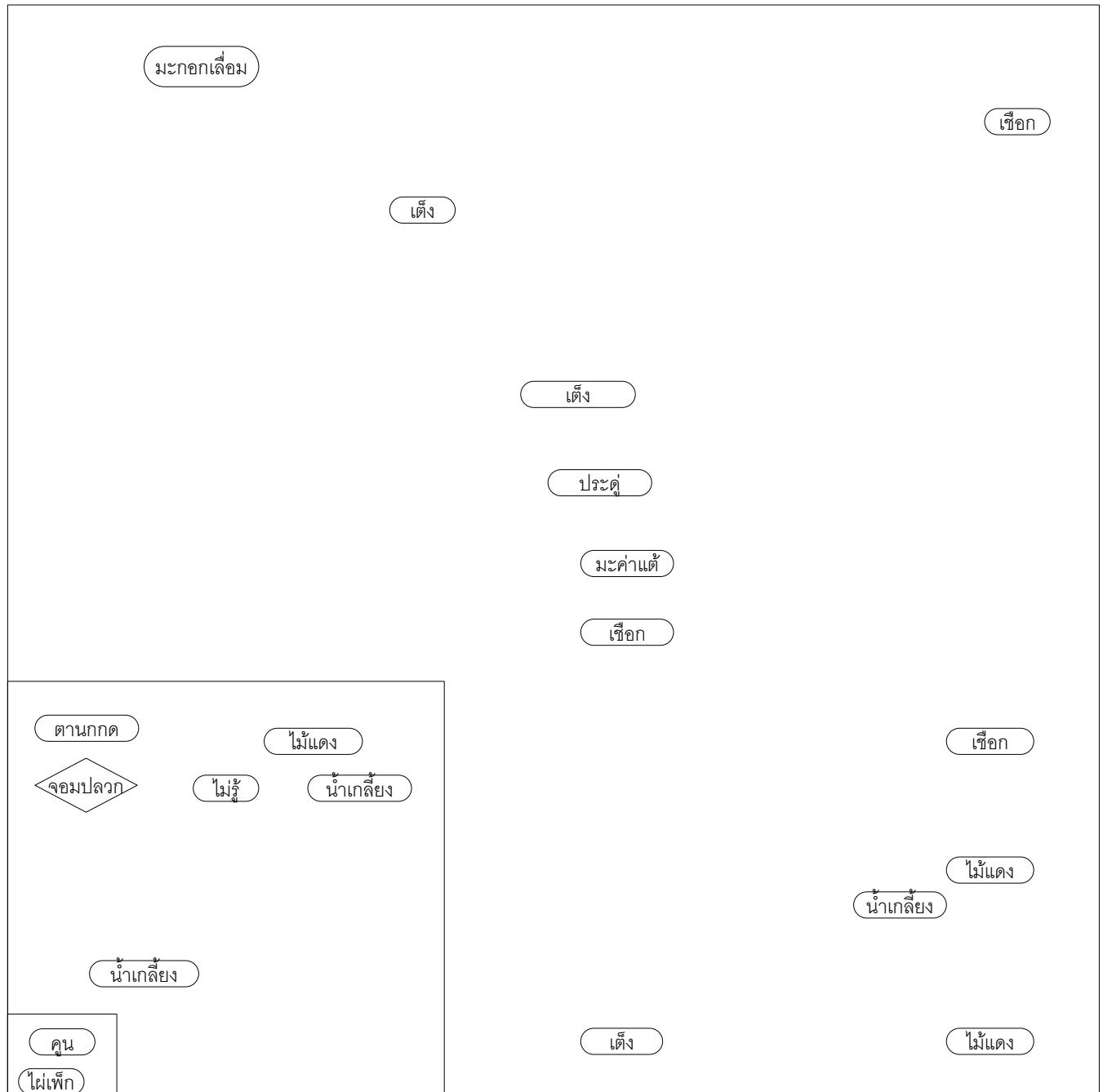
หมายเหตุ T= ไม้ต้น S= ไม้พุ่ม ST= ไม้ต้นขนาดเล็ก

1/ IUCN หมายถึง การประเมินสถานภาพการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010) EN = ใกล้สูญพันธุ์ CR=ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์

NT= ใกล้ถูกคุกคาม LC= เป็นกังวลน้อยที่สุด

ปี 2565 ไม่ได้มีการเก็บข้อมูลความโต มีเพียงชนิดพรรณไม้และจำนวน

แผนผังของต้นไม้ในจุดสำรวจที่ 1

จุดสำรวจตัวอย่างที่ 2 สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบ พิกัดจุดสำรวจ : 13.712978 102.262687

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลรายชื่อพรรณไม้ที่พบจากการสำรวจจุดที่ 2 ข้อมูลสำรวจวันที่ 15 มิ.ย. 66

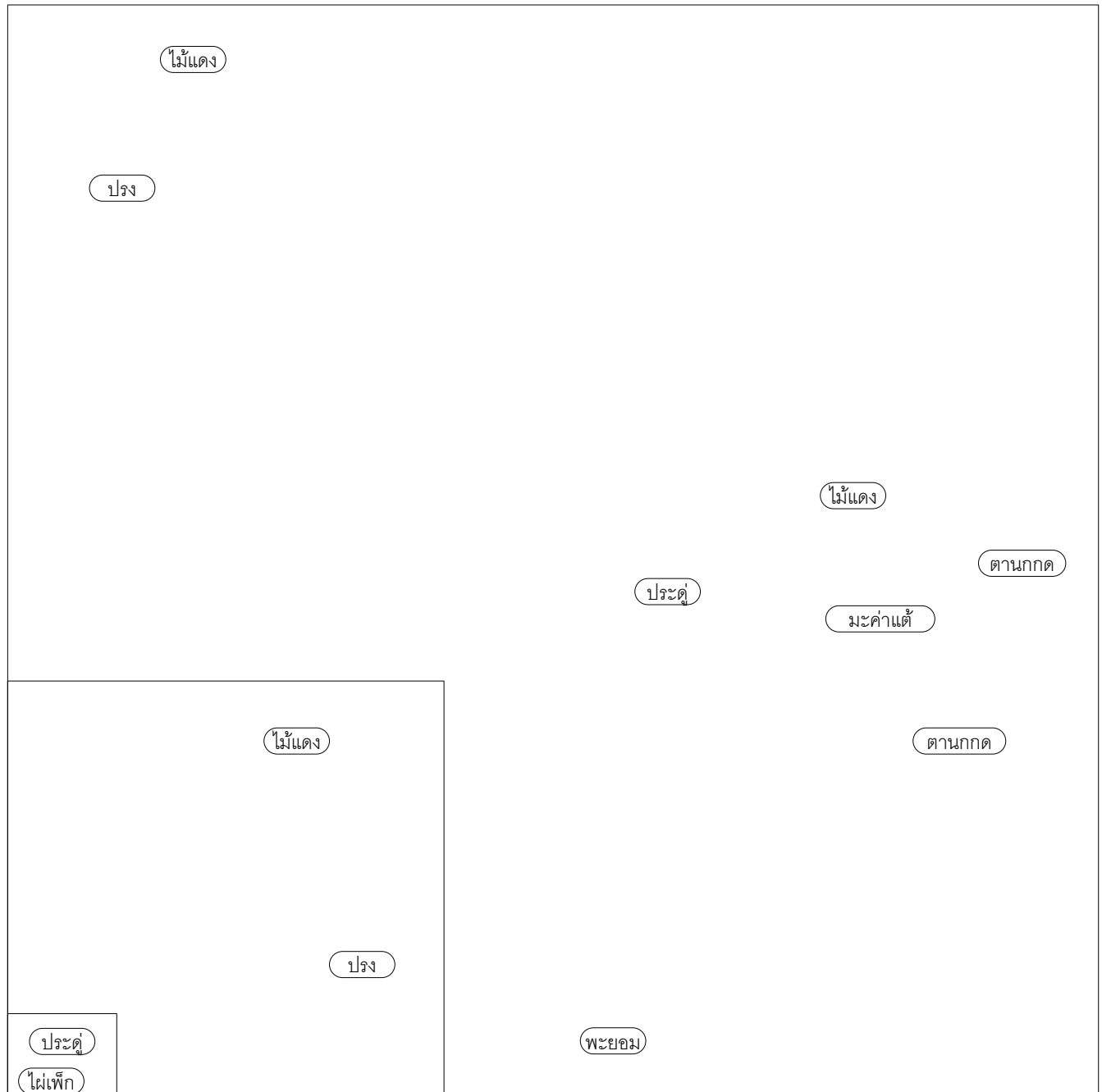
						ปี 65	ปี 66	ปี 2565	ปี 2566
ที่	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพฤกษศาสตร์	วงศ์	วิสัย	IUCN	จำนวน(ต้น)	จำนวน(ต้น)	รอบวง (ซม.)	รอบวง (ซม.)
1	ประคู้	<i>Pterocarpus macrocarpus</i>	FABACEAE	T	EN	1	1	ไม่มี	55.5, 52.0
2	ตานกกด	<i>Ellipanthus tomentosus</i>	CONNARACEAE	T	-	2	2	ไม่มี	20.5, 180
3	ไม้แดง	<i>Xylia xylocarpa</i>	Leguminosae- Mimosoideae	T	VU	3	3	ไม่มี	70.0, 62.0, 18.3
4	มะค่าแต้	<i>Sindora siamensis</i> Teijsm. & Miq.	LEGUMINOSAE	T	LC	1	1	ไม่มี	62.0
5	พะยอม	<i>Shorea roxburghii</i> G.Don	DIPTEROCAPACEAE	T	VU	1	1	ไม่มี	63.0
6	ปรง	<i>Cycas siamensis</i> Miq.	CYCADACEAE	S	VU	3	3	ไม่มี	-

หมายเหตุ T= ไม้ต้น S= ไม้พุ่ม ST= ไม้ต้นขนาดเล็ก

1/ IUCN หมายถึง การประเมินสถานภาพทางอนุรักษ์ตาม IUCN (2010) EN=ใกล้สูญพันธุ์ CR=ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ NT= ใกล้ถูกคุกคาม LC= เป็นกังวลน้อยที่สุด

ปี 2565 ไม่ได้มีการเก็บข้อมูลความโต มีเพียงชนิดพรรณไม้และจำนวน

แผนผังของต้นไม้ในจุดสำรวจที่ 2

จุดสำรวจตัวอย่างที่ 3 สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบ พิกัดจุดสำรวจ : 13.7187183 102.25904

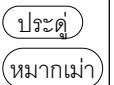
ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลรายชื่อพรรณไม้ที่พบจากการสำรวจจุดที่ 3 สำรวจ เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2567

ที่	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพฤกษศาสตร์	วงศ์	วิสัย	IUCN	จำนวน(ต้น)	รอบวง (ซม.)
1	ประดู่	<i>Pterocarpus macrocarpus</i>	FABACEAE	T, ST	EN	8	3.00 , 31.5, 30.0, 3.00, 3.00, 20.00
2	เสลา	<i>Lagerstroemia loudonii</i> Teijsm. & Binn.	LYTHRACEAE		-	2	18.00, 52.00, 71.00
3	ไม้แดง	<i>Xylia xylocarpa</i>	LEGUMINOSAE- MIMOSOIDEAE	T	VU	4	33.00
4	ไม้ยูคาลิปตัส	<i>Eucalyptus spp.</i>	MYRTACEAE	T	-	1	19.5
5	อีทอน	<i>Albizia procera</i> (Roxb.) Benth.	LEGUMINOSAE	T	-	1	84.00
6	สะเดา	<i>Azadirachta indica</i>	MELIACEAE	T	LC	1	20.00
7	หมากเฒ่า	<i>Antidesma thwaitesianum</i>	PHYLLANTHACEAE	ST	-	1	-
8	ตะขบป่า (หมักเบน)	<i>Flacourtia indica</i>	SALICACEAE	T	LC	1	33.00
9	มนเทอ	<i>Talauma candollei</i> Bl.	MAGNOLIACEAE	T	-	2	57.00, 19.00

หมายเหตุ T= ไม้ต้น S= ไม้พุ่ม ST= ไม้ต้นขนาดเล็ก

1/ IUCN หมายถึง การประเมินสถานภาพทางการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010) EN =ใกล้สูญพันธุ์ CR=ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์
NT= ใกล้ถูกคุกคาม LC= เป็นกังวลน้อยที่สุด

จุดสำรวจจุดที่ 3 ป่าชุมชนบ้านนางาม

ตารางที่ 7 แสดงรายชื่อพันธุ์พืชที่พบในป่าชุมชนบ้านนางาม

ลำดับ	ชื่อต้นไม้ที่พบ	ชื่อวิทยาศาสตร์	IUCN
1	ตะแบก	Lagerstroemia dupeireana Pierre ex Gagnep.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
2	ขอป่า	Morinda coreia Buch.- Ham.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
3	มะกอก	Canarium subulatum Guillaumin	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
4	หว่า	Leistocalyx nervosum (DC.) Kosterm.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
5	เต็ง	Shorea obtusa	ใกล้ถูกคุกคาม (Near Threatened-NT)
6	กระโดน	Careya arborea Roxb.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
7	จืด	Bombax anceps Pierre	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
8	กอกเกิน	Canarium subulatum Guillaumin	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
9	คิ้ว	Cratoxylum formosum	เป็นกังวลน้อยที่สุด (Least Concern - LC)
10	มะขามเต่า	Capparis grandis L.f.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
11	มะค่าแต้	Sindora siamensis Miq.	เป็นกังวลน้อยที่สุด (Least Concern - LC)
12	มะเกลือ	Diospyros mollis Griff.	ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered-CR)
13	ปีป	Millingtonia hortensis L.f.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
14	บันไดลิง	Bauhinia scandens L.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
15	พะยอม	Shorea roxburghii G.Don	แนวโน้มนใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable-VU)
16	คันจาม	Butea monosperma (Lam.) Taub.,	เป็นกังวลน้อยที่สุด (Least Concern - LC)
17	มะม่วงป่า	Mangifera indica L.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
18	กระท่อม	Anthocephalus chinensis	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
19	ประดู่	Pterocarpus macrocarpus Kurz	ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered-EN)
20	แห่น	Terminalia bellirica	เป็นกังวลน้อยที่สุด (Least Concern - LC)
21	เหมือด	Memecylon edule Roxb.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
22	แดงนา	Xylia xylocarpa Roxb. Taub.	แนวโน้มนใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable-VU)
23	มะขามป่า	Tamarindus indica L.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
24	ชิงชัง	Dalbergia oliveri	ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered-CR)
25	พลวง	Shorea roxburghii	แนวโน้มนใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable-VU)
26	รัก,น้ำเกลี้ยง	Gluta laccifera (Pierre) Ding Hou	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
27	เพ็ก	Vietnamosasa pusilla	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN

ตารางที่ 8 แสดงภาพตัวอย่างของต้นไม้ที่สำรวจพบในป่าชุมชนบ้านนางาม

ประดู่

เต็ง

ไม้แดง

มะค่าแต้

น้ำเกลี้ยง

เขือก

ตารางที่ 9 แสดงภาพตัวอย่างของต้นไม้ที่สำรวจพบในป่าชุมชนบ้านนางาม

คูณ

อะราง

ขอป่า

ไผ่เพ็ก

พะยอม

ปรง

2.2 การจัดทำแผนการดำเนินงาน และการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชน

เมื่อวันที่ 19 เมษายน 67 ผู้จัดการสวนป่า คณะทำงาน ได้เข้าพบได้เข้าพบนายเทียมชัย เลื่อมใส ผู้ใหญ่บ้านนางาม และคณะกรรมการป่าชุมชน เพื่อสอบถามสัตว์ป่าที่พบในพื้นที่ และหารือแผนการดำเนินงานป่าชุมชนบ้านนางามในปี 2567

ภาพที่ 1 การสอบถามสัตว์ป่าและหารือแผนการดำเนินงานป่าชุมชนบ้านนางามปี 2567

จากการสอบถามเพื่อทราบชนิดพันธุ์สัตว์ โดยใช้วิธีการบันทึกชนิดของสัตว์ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางามเมื่อ 2-3 ปีที่ผ่านมา โดยแยกเป็นกลุ่มๆ ดังนี้

2.1 สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (Mammals)

จากการสอบถามความหลากหลายชนิดของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม พบว่า สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่พบมี จำนวน 4 ชนิด (Species) 4 วงศ์ (Family) ได้แก่ กระรอก กระแต กระต่ายป่า หนู และเมื่อประเมินสถานภาพปัจจุบันของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ไม่พบว่าเป็นสัตว์คุ้มครองพระราชบัญญัติ สงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 จำนวน 19 ชนิด และจากการประเมิน สถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) ไม่พบว่าเป็นสัตว์ที่อยู่ในบัญชีแนบท้ายของ CITES ตาม Appendix I, Appendix II, Appendix III จากการตรวจสอบ CITES listed species บน Website : <https://www.cites.org/eng/disc/species.php> รายละเอียดดังแสดงใน ตารางที่ 9 และเมื่อปี 2565 และ 2567 มีการติดตามสอบถามกับคณะกรรมการป่าชุมชน พบค่อนข้างบ่อย และมี ปริมาณค่อนข้างมาก อ้างอิงจากรายงานฐานข้อมูลดิน น้ำ พืช สัตว์ ของพื้นที่บริษัท ไม้ดีศรีปราจีน จำกัด

2.2 นก (Birds)

จากการศึกษาความหลากหลายชนิดของนกในพื้นที่ พบว่า นกที่สำรวจพบมี 29 ชนิด (Species) 23 วงศ์ (Family) 10 อันดับ (Order) เช่น เป็ดแดง เหยี่ยวนกเขาชริตรา นกเขาขาว นกโพระดกหนูเหียว นกลีสมพูสวน เป็นต้น (ตารางที่ 17) และเมื่อประเมินสถานภาพปัจจุบันของนก จากการศึกษาเบื้องต้นและสถานภาพทางการอนุรักษ์ ประกอบด้วย การคุ้มครองชนิดพันธุ์สัตว์ป่า ประเทศไทยมีกฎหมายรองรับและอนุสัญญาต่างๆ ที่ไทยได้ร่วมอนุสัญญากับต่างประเทศ ที่สำคัญ คือ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า 2562 สามารถใช้เป็นมาตรการในการบริหารงานด้านสัตว์ป่า จากการวิเคราะห์สถานภาพของสัตว์ป่า ที่สำรวจพบในพื้นที่ตามคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติ ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 พบว่า นกที่เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง 21 ชนิด เช่น นกกาน้ำเล็ก นกยางเปีย เป็นต้น มีเพียง 2 ชนิด ที่ยังไม่ขึ้นทะเบียนสัตว์ป่าคุ้มครอง ได้แก่ นกเขาขาว และนกแอ่นบ้าน สำหรับข้อมูลในพื้นที่ทำการประเมินสถานภาพตามสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปี พ.ศ. 2548 พบว่า นกในพื้นที่ยังไม่ถูกประเมินสถานภาพ และการประเมินสถานภาพทางการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010) พบว่า นกส่วนใหญ่ที่สำรวจพบนั้นจัดอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงน้อย/กลุ่มที่เป็นที่กังวลน้อยที่สุด (LR/lc) ยกเว้น นกกาเหว่า ที่ยังไม่ถูกประเมิน และการประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) พบว่าไม่มีชนิดพันธุ์ใดขึ้นทะเบียน และเมื่อปี 2567 มีการติดตามสอบถามกับคณะกรรมการป่าชุมชน คนในชุมชน พบชนิดต่างๆ ก่อนข้างบ่อและมีปริมาณค่อนข้างมาก อ้างอิงจากรายงานฐานข้อมูลดิน น้ำ พืช สัตว์ ของพื้นที่บริษัท ไม้ดีศรีปราชญ์ จำกัด

2.3 สัตว์เลื้อยคลาน (Reptiles)

จากการศึกษาความหลากหลายชนิดของสัตว์เลื้อยคลานในพื้นที่ พบว่า สัตว์เลื้อยคลานที่สำรวจพบมี 16 ชนิด (Species) 6 วงศ์ (Family) 1 อันดับ (Order) เช่น งูกันขบ งูลายสาบคอแดง จิ้งจกดินลายจุด จิ้งเหลนหลากลาย งูเห่า งูจงอาง งูเห่ล้อม เป็นต้น (ตารางที่ 19) และเมื่อประเมินสถานภาพปัจจุบันของสัตว์เลื้อยคลานจากการศึกษาเบื้องต้น และ สถานภาพทางการอนุรักษ์ ประกอบด้วย การคุ้มครองชนิดพันธุ์สัตว์ป่า ประเทศไทยมีกฎหมายรองรับและอนุสัญญาต่างๆ ที่ไทยได้ร่วมอนุสัญญากับต่างประเทศ ที่สำคัญ คือ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า 2562 สามารถใช้เป็นมาตรการในการบริหารงานด้านสัตว์ป่า จากการวิเคราะห์สถานภาพของสัตว์ป่า ที่สำรวจพบในพื้นที่ตามคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 พบว่า ใน

พื้นที่สวนป่ามีสัตว์เลื้อยคลานที่เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง 2 ชนิด เช่น งูสิงธรรมชาติ และกิ้งก่าแก้วเหนือ ซึ่งอีก 8 ชนิดที่ยังไม่ขึ้นทะเบียนสัตว์ป่าคุ้มครอง ได้แก่ จิ้งจกดินลายจุด จิ้งเหลนหลากลาย งูไซ และงูลายสาบคองแดง เป็นต้น สำหรับข้อมูลในพื้นที่ทำการประเมินสถานภาพตามสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปี พ.ศ. 2548 พบว่า สัตว์เลื้อยคลานที่สำรวจพบทุกชนิดจัดอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงน้อย/กลุ่มที่เป็นที่กังวลน้อยที่สุด (LR/lc) และการประเมินสถานภาพทางการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010) พบว่า สัตว์เลื้อยคลานทุกชนิดยังไม่ถูกการประเมินสถานภาพ และการประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) พบว่า พบว่า มีงูเห่า งูจงอาง งูเหลือม เป็นชนิดพันธุ์แนบท้ายบัญชี หมายเลข 2 (App. II) เป็นชนิดพันธุ์ที่ยังไม่ถึงกับใกล้จะสูญพันธุ์ อนุญาตให้ทำการค้าได้ แต่ต้องมีการควบคุมไม่ให้เกิดความเสียหายหรือลดจำนวนลงของชนิดพันธุ์นั้นอย่างรวดเร็ว และเมื่อปี 2567 มีการติดตามสอบถามกับคณะกรรมการป่าชุมชน คนในชุมชน พบสัตว์เลื้อยคลานชนิดต่างๆ ค่อนข้างบ่อ และมีปริมาณค่อนข้างมาก อ้างอิงจากรายงานฐานข้อมูลดิน น้ำ พืช สัตว์ ของพื้นที่บริษัท ไม้ดีศรีปราชญ์ จำกัด

2.4 สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibians)

จากการศึกษาความหลากหลายของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในพื้นที่ พบว่า สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่สำรวจพบมี 12 ชนิด (Species) 6 วงศ์ (Family) 2 อันดับ (Order) เช่น อึ่งน้ำเต้า กบนา ปาด-บ้าน เป็นต้น และเมื่อประเมินสถานภาพปัจจุบันของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก จากการศึกษาเบื้องต้น และสถานภาพทางการอนุรักษ์ ประกอบด้วย การคุ้มครองชนิดพันธุ์สัตว์ป่า ประเทศไทยมีกฎหมายรองรับและอนุสัญญาต่างๆ ที่ไทยได้ร่วมอนุสัญญากับต่างประเทศ ที่สำคัญ คือ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า 2562 สามารถใช้เป็นมาตรการในการบริหารงานด้านสัตว์ป่า จากการวิเคราะห์สถานภาพของ สัตว์ป่า ที่สำรวจพบในพื้นที่ตามคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติ ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 พบว่า สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่สำรวจพบไม่เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง สำหรับข้อมูลในพื้นที่ทำการประเมินสถานภาพตามสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปี พ.ศ. 2548 พบว่า สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกส่วนใหญ่ที่สำรวจพบนั้นจัดอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงน้อย/กลุ่มที่เป็นที่กังวลน้อยที่สุด (LR/lc) ยกเว้น อึ่งอ่างบ้าน ที่ยังไม่ถูกประเมินและกบหนอง ที่อยู่ในกลุ่มข้อมูลไม่เพียงพอ (Data deficient - DD) และการประเมินสถานภาพทางการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010) พบว่า สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกทุกชนิดที่สำรวจพบนั้นจัดอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงน้อย/กลุ่มที่เป็นที่กังวลน้อยที่สุด (LR/lc) ยกเว้น เขียดหลังป้อม และการประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่า

ด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) พบว่า ไม่มีชนิดพันธุ์ใดขึ้น และเมื่อปี 2567 มีการติดตามสอบถามกับคณะกรรมการป่าชุมชน คนในชุมชน พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกชนิดต่างๆ ก่อนข้างบ่อและมีปริมาณค่อนข้างมาก อ้างอิงจากรายงานฐานข้อมูลดิน น้ำ พืช สัตว์ ของพื้นที่บริษัท ไม้ดีศรีปราจีน จำกัด

ตารางที่ 10 : รายชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม จ.สระแก้ว

ลำดับ	อันดับ	วงศ์	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานะปี 65	สถานะปี 67
1	Rodentia	Sciuridae	กระรอก	squirrel	<i>Callosciurus erythraeus</i>	พบ	พบ
2	Scandentia	Tupaiaidae	กระแต	Treeshrews	<i>Tupaia glis</i>	พบ	พบ
3	Lagomorpha	Leporidae	กระต่ายป่า	Burmese hare	<i>Lepus peguensis</i>	พบ	พบ
4	Rodentia	Muridae	หนู	Rat	<i>Rattus rattus</i>	พบ	พบ

หมายเหตุ สถานะปี 67 อ้างอิงผลการสอบถามจากภาคผนวกที่ 2

ตารางที่ 11 : สถานภาพสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม จ.สระแก้ว

ลำดับ	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานภาพ				หมายเหตุ
			พบ	สพ	IUCN	CITES	
1	กระรอก	<i>Callosciurus erythraeus</i>	-	-	LC	-	
2	กระแต	<i>Tupaia glis</i>	-	-	LC	-	
3	กระต่ายป่า	<i>Lepus peguensis</i>	-	-	LC	-	
4	หนู	<i>Rattus rattus</i>	-	-	LC	-	

ตารางที่ 12 : รายชื่อนกในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม จ.สระแก้ว

ลำดับ	อันดับ	วงศ์	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานะปี 65	สถานะปี 67
1	ANSERIFORMES	Anatidae	เป็ดแดง	Lesser Whistling-duck	<i>Dendrocygna javanica</i>	-	ไม่เคยพบ
2	CICONIIFORMES	Phalacrocoracidae	นกน้ำเล็ก	Little Cormorant	<i>Microcarbo niger</i>	-	พบบ่อย
3	CICONIIFORMES	Charadriidae	นกกระทาแต้แว๊ด	Red-wattled Lapwing	<i>Vanellus indicus</i>	-	พบบ่อย
4	ACCIPITRIFORMES	Accipitridae	เหยี่ยวนกเขาชिकรา	Shikra	<i>Accipiter badius</i>	-	พบน้อย
5	CICONIIFORMES	Ardeidae	นกยางกรอกพันธุ์จีน	Chinese Pond Heron	<i>Ardeola bacchus</i>	พบ	พบบ่อย
6	CICONIIFORMES	Ardeidae	นกยางเป็ย	Little Egret	<i>Egretta garzetta</i>	พบ	พบบ่อย
7	COLUMBIFORMES	Columbidae	นกเขาใหญ่	Spotted Dove	<i>Spilopelia chinensis</i>	พบ	พบบ่อย
8	COLUMBIFORMES	Columbidae	นกเขาขาว	Zebra Dove	<i>Geopelia striata</i>	พบ	พบบ่อย
9	CUCULIFORMES	Cuculidae	นกกระปูดใหญ่	Greater Coucal	<i>Centropus sinensis</i>	พบ	พบบ่อย
10	CUCULIFORMES	Cuculidae	นกกาเหว่า	Asian Koel	<i>Eudynamys scolopaceus</i>	-	พบน้อย
11	STRIGIFORMES	Caprimulgidae	นกตบยุงเล็ก	Indian Nightjar	<i>Caprimulgus asiaticus</i>	-	พบบ่อย
12	APODIFORMES	Apodidae	นกแอ่นบ้าน	House Swift	<i>Apus nipalensis</i>	-	พบบ่อย
13	PICIFORMES	Megalaimidae	นกโพระดกหูเขียว	Green-eared Barbet	<i>Psilopogon faiostrictus</i>	-	พบบ่อย
14	CORACIIFORMES	Meropidae	นกจาบคาหัวสีส้ม	Chestnut-headed Bee-eater	<i>Merops leschenaulti</i>	-	พบน้อย
15	CORACIIFORMES	Alcedinidae	นกกระเต็นอกขาว	White-throated Kingfisher	<i>Halcyon smyrnensis</i>	-	พบบ่อย
16	PASSERIFORMES	Artamidae	นกแอ่นพง	Ashy Woodswallow	<i>Artamus fuscus</i>	-	พบน้อย

ตารางที่ 12 : (ต่อ)

ลำดับ	อันดับ	วงศ์	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานะปี 61	สถานะปี 67
17	PASSERIFORMES	Dicruridae	นกแซงแซวหางป๋วงใหญ่	Greater Racket-tailed Drongo	<i>Dicrurus paradiseus</i>	-	พบบ่อย
18	PASSERIFORMES	Corvidae	อีกา	Eastern Jungle Crow	<i>Corvus leuallantii</i>	-	พบบ่อย
19	PASSERIFORMES	Pycnonotidae	นกปรอดสวน	Streak-eared Bulbul	<i>Pycnonotus blanfordi</i>	-	พบน้อย
20	PASSERIFORMES	Cisticolidae	นกกระจิบบรรณดา	Common Tailorbird	<i>Orthotomus sutorius</i>	-	พบบ่อย
21	PASSERIFORMES	Sturnidae	นกเอี้ยงสาริกา	Common Myna	<i>Acridotheres tristis</i>	พบ	พบบ่อย
22	PASSERIFORMES	Dicaeidae	นกสีชมพูสวน	Scarlet-backed Flowerpecker	<i>Dicaeum cruentatum</i>	-	พบน้อย
23	PASSERIFORMES	Nectariniidae	นกกินปลีอกเหลือง	Olive-backed Sunbird	<i>Cinnyris jugularis</i>	-	พบบ่อย
24	Columbiformes	Columbidae	นกพิราบ	Pigeon	<i>Columba livia</i>	-	พบบ่อย
25	Strigiformes	Strigidae	นกเค้าแมว	Asian barred owlet	<i>Glaucidium cuculoides</i>	-	พบบ่อย
26	Ciconiiformes	Ciconiidae	นกปากห่าง	Stork	<i>Anastomus oscitans</i>	-	พบบ่อย
27	Psittaciformes	Psittacidae	นกแขกเต้า	Red-breasted parakeet	<i>Psittacula alexandri</i>	-	พบบ่อย
28	Galliformes	Phasianidae	นกคุ้ม	Asian quail	<i>Coturnix coromandelica</i>	-	พบบ่อย
29	Galliformes	Phasianidae	นกกระทา	Quail	<i>Coturnix coturnix</i>	-	พบบ่อย

ตารางที่ 13 : สถานภาพนกในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม จ.สระแก้ว

ลำดับ	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานภาพ				หมายเหตุ
			พรบ	สพ	IUCN	CITES	
1	เป็ดแดง	<i>Dendrocygna javanica</i>	P	-	LC	-	
2	นกกาน้ำเล็ก	<i>Microcarbo niger</i>	P	-	LC	-	
3	นกกระเตแต้แว๊ด	<i>Vanellus indicus</i>	P	-	LC	-	
4	เหยี่ยวนกเขาจิครา	<i>Accipiter badius</i>	P	-	LC	-	
5	นกยางกรอกพันธุ์จีน	<i>Ardeola bacchus</i>	P	-	LC	-	
6	นกยางเปี่ย	<i>Egretta garzetta</i>	P	-	LC	-	
7	นกเขาใหญ่, นกเขาหลวง	<i>Spilopelia chinensis</i>	P	-	LC	-	
8	นกเขาชวา	<i>Geopelia striata</i>	-	-	LC	-	
9	นกกระปูดใหญ่	<i>Centropus sinensis</i>	P	-	LC	-	
10	นกกาเหว่า	<i>Eudynamys scolopaceus</i>	P	-	-	-	
11	นกตบยุงเล็ก	<i>Caprimulgus asiaticus</i>	P	-	LC	-	
12	นกแอ่นบ้าน	<i>Apus nipalensis</i>	-	-	LC	-	
13	นกไผ่ดกหูเขียว	<i>Psilopogon faiostrictus</i>	P	-	LC	-	
14	นกจาบคาหัวสีส้ม	<i>Merops leschenaulti</i>	P	-	LC	-	
15	นกกะเต็นอกขาว	<i>Halcyon smyrnensis</i>	P	-	LC	-	
16	นกแอ่นพง	<i>Artamus fuscus</i>	P	-	LC	-	

ตารางที่ 13 (ต่อ) : สถานภาพนกในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม จ.สระแก้ว

ลำดับ	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานภาพ				หมายเหตุ
			พบ	สพ	IUCN	CITES	
17	นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่	<i>Dicrurus paradiseus</i>	P	-	LC	-	
18	อีกา	<i>Corvus leuallantii</i>	P	-	LC	-	
19	นกปรอดสวน	<i>Pycnonotus blanfordi</i>	P	-	LC	-	
20	นกกระเจี๊ยบธรรมดา	<i>Orthotomus sutorius</i>	P	-	LC	-	
21	นกเอี้ยงสาริกา	<i>Acridotheres tristis</i>	P	-	LC	-	
22	นกสีชมพูสวน	<i>Dicaeum cruentatum</i>	P	-	LC	-	
23	นกคินปล็อกเหลือง	<i>Cinnyris jugularis</i>	P	-	LC	-	
24	นกพิราบ	<i>Columba livia</i>	P	-	LC	-	
25	นกเค้าแมว	<i>Glaucidium cuculoides</i>	P	-	LC	-	
25	นกเค้าแมว	<i>Glaucidium cuculoides</i>	P	-	LC	-	
26	นกปากห่าง	<i>Anastomus oscitans</i>	P	-	LC	-	
27	นกเขกเต้า	<i>Psittacula alexandri</i>	P	-	LC	-	
28	นกคุ้ม	<i>Coturnix coromandelica</i>	P	-	LC	-	
29	นกกระทา	<i>Coturnix coturnix</i>	P	-	LC	-	

ตารางที่ 14 : รายชื่อสัตว์เลื้อยคลานในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม จ.สระแก้ว

ลำดับ	อันดับ	วงศ์	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานะปี 61	สถานะปี 67
1	Squamata	Gakkonidae	จิ้งจกตีนลายจุด	Siamese leaf-toed Gecko	<i>Dixonius siamensis</i>	-	ไม่เคยพบ
2	Squamata	Agamidae	กิ้งก่าแก้วเหนือ	Northern Forest Crested Lizard	<i>Calotes emma</i>	-	พบบ่อย
3	Squamata	Scincidae	จิ้งเหลนหลากลาย	Valiable Skink	<i>Mabuya macularia</i>	-	พบบ่อย
4	Squamata	Scincidae	จิ้งเหลนบ้าน	Common Sun Skink	<i>Mabuya multifasciata</i>	-	พบบ่อย
5	Squamata	Cylindrophidae	งูกันขบ	Red-tail pipe Snake	<i>Chilindrophis ruffus</i>	-	ไม่เคยพบ
6	Squamata	Gakkonidae	งูลายสาคอแดง	Red-necked keelback Snake.	<i>Rhabdophis subminiatus</i>	-	ไม่เคยพบ
7	Squamata	Scincidae	งูลายสอสวน	Common Keelback	<i>Xenochrophis flavipunctatus</i>	-	ไม่เคยพบ
8	Squamata	Agamidae	งูเขียวลายดอกหมาก	Golden Tree Snake	<i>Chrysopelea ornata</i>	-	ไม่เคยพบ
9	Squamata	Colubridae	งูสิงห์ธรรมดา	Indochinese rat Snake	<i>Ptyas korros</i>	พบ	พบบ่อย
10	Squamata	Colubridae	งูไซ	Bocourt's water Snake	<i>Enhydris bocourti</i>	=	พบบ่อย
11	Squamata	Colubridae	งูจงอาง	King Cobra	<i>Ophiophagus hannah</i>	=	พบบ่อย
12	Squamata	Colubridae	งูเห่า	Monocled Cobra	<i>Naja kaouthia</i>	=	พบบ่อย
13	Squamata	Colubridae	งูเหลือม	Reticulated Python	<i>Malayopython reticulatus</i>	=	พบบ่อย
14	Squamata	Agamidae	งูเขียวหางไหม้	Green Snake	<i>Trimeresurus spp.</i>	=	พบบ่อย
15	Squamata	Verpiridae	งูแมวเซา	Fierce Snake	<i>Daboia siamensis</i>	=	พบบ่อย
16	Squamata	Varanidae	ตัวเงินตัวทอง	Monitor lizard	<i>Varanus salvator</i>	=	พบบ่อย

ตารางที่ 15 : สถานภาพสัตว์เลื้อยคลานในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม จ.สระแก้ว

ลำดับ	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานภาพ				หมายเหตุ
			พบ	สพ	IUCN	CITES	
1	จิ้งจกดินลายจุด	<i>Dixonius siamensis</i>	-	LC	-	-	
2	กิ้งก่าแก้วเหนือ	<i>Calotes emma</i>	P	LC	-	-	
3	จิ้งเหลนหลากลาย	<i>Mabuya macularia</i>	-	LC	-	-	
4	จิ้งเหลนบ้าน	<i>Mabuya multifasciata</i>	-	LC	-	-	
5	งูคันขบ	<i>Chilindrophis ruffus</i>	-	LC	-	-	
6	งูลายสาบคอแดง	<i>Rhabdophis subminiatus</i>	-	LC	-	-	
7	งูลายสอสวน	<i>Xenochrophis flavipunctatus</i>	-	LC	-	-	
8	งูเขียวลายดอกหมาก	<i>Chrysopelea ornata</i>	-	LC	-	-	
9	งูสิงธรรมดา	<i>Ptyas korros</i>	P	LC	-	-	
10	งูไซ	<i>Enhydriis bocourti</i>	-	LC	-	-	
11	งูจงอาง	<i>Ophiophagus hannah</i>	P	LC	-	App. II	
12	งูเห่า	<i>Naja kaouthia</i>	P	LC	-	App. II	
13	งูเหลือม	<i>Malayopython reticulatus</i>	P	LC	-	App. II	
14	งูเขียวหางไหม้	<i>Trimeresurus spp.</i>	P	LC	-	-	
15	งูแมวเซา	<i>Daboia siamensis</i>	P	LC	-	-	
16	ตัวเงินตัวทอง	<i>Varanus salvator</i>	P	LC	-	-	

ตารางที่ 16 : รายชื่อสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม จ.สระแก้ว

ลำดับ	อันดับ	วงศ์	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานะปี 65	สถานะปี 67
1	Anura	Bufonidae	คางคกบ้าน	Black-spined toad	<i>Duttaphrynus melanostictus</i>	-	พบ
2	Anura	Microhylidae	อึ่งอ่างบ้าน	Pained bullfrog	<i>Kaloula pulchra</i>	-	พบ
3	Anura	Microhylidae	อึ่งข้างดำ	Dark-sided Chorus Frog	<i>Microhyla heymonsi</i>	-	พบ
4	Anura	Microhylidae	อึ่งน้ำเต้า	Asian painted chorus frog	<i>Microhyla fissipes</i>	-	พบ
5	Anura	Microhylidae	อึ่งขาคำ	Pained chorus frog	<i>Microhyla pulchra</i>	-	พบ
6	Anura	Dicroglossidae	กบหนอง	Rice field frog	<i>Fejervarya limnocharis</i>	-	พบ
7	Anura	Dicroglossidae	กบนา	Rice field frog	<i>Fejervarya limnocharis</i>	-	พบ
8	Anura	Dicroglossidae	เขียดทราย	Common puddle frog	<i>Occidozyga lima</i>	-	พบ
9	Anura	Dicroglossidae	เขียดหลังปุ่ม	Pearl-tipped Pustuled Puddle Frog	<i>Occidozyga magnapustulosa</i>	-	พบ
10	Anura	Ranidae	เขียดจิก	Green paddy frog	<i>Hylarana erythraea</i>	-	พบ
11	Anura	Rhacophoridae	ปาดบ้าน	Common Asian tree frog	<i>Polypedates megacephalum</i>	-	พบ
12	Testudinis	Testudinidae	เต่าบก	Land turtle	<i>Geochelone sulcata</i>	-	พบ

หมายเหตุ สถานะปี 65 ไม่มีการสำรวจ และในปี 2567 สำรวจโดยอ้างอิงผลการสอบถามจากภาคผนวกที่ 2

ตารางที่ 17 : สถานภาพสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม จ.สระแก้ว

ลำดับ	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานภาพ				หมายเหตุ
			พรบ	สพ	IUCN	CITES	
1	คางคกบ้าน	<i>Duttaphrynus melanostictus</i>	-	LC	LC	-	
2	อึ่งอ่างบ้าน	<i>Kaloula pulchra</i>	-	-	LC	-	
3	อึ่งขำดำ	<i>Microhyla heymonsi</i>	-	LC	LC	-	
4	อึ่งน้ำเต้า	<i>Microhyla fissipes</i>	-	LC	LC	-	
5	อึ่งขาคำ	<i>Microhyla pulchra</i>	-	LC	LC	-	
6	กบหนอง	<i>Fejervarya limnocharis</i>	-	DD	LC	-	
7	กบนา	<i>Fejervarya limnocharis</i>	-	LC	LC	-	
8	เขียดทราย	<i>Occidozyga lima</i>	-	LC	LC	-	
9	เขียดหลังป้อม	<i>Occidozyga magnapustulosa</i>	-	LC	-	-	
10	เขียดจิก	<i>Hylarana erythraea</i>	-	LC	LC	-	
11	ปาดบ้าน	<i>Polypedates megacephalum</i>	-	LC	LC	-	
12	เต่าบก	<i>Geochelone sulcata</i>	P	NT	-	-	

ตารางที่ 18 แสดงภาพของสัตว์ป่าที่สำรวจพบในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม

กระรอก

กระแต

นกเอี้ยง

นกกระยางขาว

นกเขา

นกกระจิ๊ดใหญ่

กระต่าย

งูสิงหกรรมดา

3. ด้านการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน

3.1 การจัดทำบันทึกการใช้ประโยชน์ของป่าชุมชน

เป้าหมาย : เพื่อทราบการใช้ประโยชน์ของคนในชุมชนที่ได้จากป่า

จากการสอบถามกับประธานคณะกรรมการป่าชุมชน ทางคณะกรรมการป่าชุมชน ได้กำหนดการใช้ประโยชน์ของป่าชุมชนในแต่ละช่วงเดือน ดังนี้

ของป่า	ช่วงเดือน	ปริมาณที่อนุญาต (ต่อคน)	ผลการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนของ ปี 2567 ม.ค. - เม.ย. 67
1.ผักหวานป่า	เม.ย.- ก.ค.	2 กิโลกรัม	เนื่องจากสภาพอากาศแห้งแล้ง ผักต่างๆ ยังไม่มี ชาวบ้านจึงไม่ได้เข้ามาเก็บในพื้นที่
2.ผักสาบ	พ.ค.-ก.ค.	2 กิโลกรัม	
3.อีรอก	พ.ค.-ก.ค.	3 กิโลกรัม	
4.กระเจียว	เม.ย.- ก.ค.	3 กิโลกรัม	
5.กระบอกป่า	พ.ค.-ก.ค.	5 กิโลกรัม	
6.ผักติ้ว	เม.ย.- ก.ค.	2 กิโลกรัม	
7.ผักกระโดน	เม.ย.- ก.ค.	2 กิโลกรัม	
8.เห็ด	มิ.ย.-ก.ค.	3 กิโลกรัม	
9.หน่อไม้	มิ.ย.-ก.ค.	5 กิโลกรัม	
10. อื่นๆ			

ที่มาข้อมูล : จากการสอบถามข้อมูลแผนจากประธานคณะกรรมการป่าชุมชน

4.ด้านการตรวจติดตามและประเมินผล

4.1 ตรวจติดตามการเปลี่ยนแปลงพืชพันธุ์ในพื้นที่ และการเติบโต แพร่กระจายพันธุ์ของกระถิ่นเทพา

ผู้จัดการสวนป่า คณะทำงาน ได้หารือประธานคณะกรรมการป่าชุมชน เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2567 เกี่ยวกับมาตรการการเฝ้าระวัง การควบคุม การแพร่กระจายพันธุ์ของกระถิ่นเทพา และแผนการดำเนินงานการควบคุม การแพร่กระจายพันธุ์ของกระถิ่นเทพา

หากมีการปลูกไม้เพิ่มเติมในพื้นที่ทดแทนกระถิ่นเทพาหรือกระถิ่นณรงค์ ควรเลือกชนิดไม้พื้นถิ่น

แนวทางและมาตรการในการควบคุมไม้ต่างถิ่น (กระถิ่นเทพา, กระถิ่นณรงค์)

1. สำรวจจุดที่ปลูกไม้ต่างถิ่น (กระถิ่นเทพา, กระถิ่นณรงค์) เพื่อเป็นไม้เบิกนำ ที่ปลูกในพื้นที่ พร้อมระบุในแผนที่ และบันทึกจำนวนต้นคงเหลือจากการสำรวจ
2. ดำเนินการติดตามการเติบโต เพื่อเป็นไม้เบิกนำ ทุก 6 เดือน ในช่วงเดือน พฤศจิกายนและพฤษภาคม พร้อมบันทึกข้อมูลการเติบโต
3. สำรวจการออกดอก กระถิ่นเทพาออกดอก ในเดือน พฤษภาคม - มิถุนายน 66 และกระถิ่นณรงค์ ออกดอกตลอดทั้งปี เมื่อเริ่มออกดอกให้ดำเนินการตัดกิ่งที่ออกดอกออก
4. หากมีพืชชนิดอื่น เริ่มขึ้น ให้ควบคุม โดยใช้วิธีตัด แล้วขูดหรือไถให้ถึงราก รวบรวมเผาทำลาย ส่วนต้นกล้าที่เกิดขึ้นภายในเรือนยอดให้ถอนหรือขูดออก หากยังแตกหน่อขึ้นมาอีกจากชิ้นส่วนรากหรือเหง้าเดิมให้ขูดออกซ้ำอีกครั้ง

แผนการเฝ้าระวังและควบคุมการแพร่ระบาดของไม้กระถินเทพา ของปี 67

ที่	รายละเอียด	หน่วย		ม.ค.-มี.ค.67	เม.ย.-มิ.ย.67	ก.ค.-ก.ย.67	ต.ค.-ธ.ค.67
1	สำรวจจำนวนต้นรอตตายของไม้กระถินเทพา และบันทึกจำนวนต้นรอตตาย	ปี ละ 1 ครั้ง	แผน				
			ผล				
2	สำรวจการเติบโต / ออกดอกของไม้กระถินเทพา	ปี ละ 1 ครั้ง	แผน				
			ผล				
3	หากพบการออกดอกหรือติดเมล็ดของต้นกระถินเทพา ให้ดำเนินการควบคุมตามขั้นตอน		แผน				
			ผล				

สรุปผลการดำเนินการและข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินงานกิจกรรมในป่าชุมชนบ้านนางามตั้งแต่ ม.ค. - เม.ย. 67 ได้ทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน ได้แก่ การทำแนวกันไฟ เพื่อป้องกันไฟไหม้ป่า การสำรวจพืชพรรณไม้เพิ่ม 1 จุด ส่วนสัตว์ป่า ยังคงพบ กระรอก กระแต กระต่าย หนู งู สัตว์ธรรมดา ซึ่งเป็นสัตว์ชนิดเดิมที่เคยสำรวจเมื่อปี 2566

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. ควรให้ความรู้กับชุมชน โรงเรียนเกี่ยวกับชนิดป่า ต้นไม้ในป่าจะช่วยส่งเสริมความเข้าใจ และร่วมกันอนุรักษ์ต้นไม้ในป่าชุมชนต่อไป
2. กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ป่าที่พบในพื้นที่
3. ควรอบรมเรื่องการดับไฟป่า และแนวทางการป้องกันการเกิดไฟป่า

เอกสารอ้างอิง

- ชัยพิกุล ยะธา สถิตย์ ถิ่นกำแพง และ คอกรัก มารอด. 2564. โครงสร้างและความหลากหลายของพรรณไม้ในแปลงถาวรป่าเต็งรังขนาด 16 เฮกเตอร์ บริเวณสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช จังหวัดนครราชสีมา. การประชุมวิชาการเครือข่ายวิจัยนิเวศวิทยาป่าไม้ประเทศไทย ครั้งที่ 10 มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ ระหว่าง วันที่ 4-5 กุมภาพันธ์พ.ศ. 2564
- ปาริณา ธนโรจนกุล, พุทธิ ราชรักษ์ และวิรงรอง ดวงใจ. 2560. สังคมพืชไม้ป่าระยะเริ่มต้นพัฒนาในพื้นที่ป่าชุมชนอนุรักษ์ 3 แห่งจังหวัดปราจีนบุรีและจังหวัดสระแก้ว. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 55 สาขาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ น.875-883
- พนม สุทธิศักดิ์โสภณ และจักรพงษ์ รัตตะมณี. 2562. ความหลากหลายของพืชพื้นล่างของป่าเต็งรังในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม อำเภอดอนนาค จังหวัดสระแก้ว. วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) ปีที่ 11 ฉบับที่ 22 กรกฎาคม - ธันวาคม 2562.

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับพืชต่างถิ่นรุกราน

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น คือ สิ่งมีชีวิตที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในถิ่นใดถิ่นหนึ่ง แต่ถูกนำเข้ามาจากถิ่นอื่น ซึ่งอาจจะสามารถดำรงชีวิตอยู่และสืบพันธุ์ได้หรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของปัจจัยแวดล้อมและการปรับตัวของชนิดพันธุ์นั้นๆ ดังนั้น จึงไม่ใช่ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นทุกชนิดที่จะสร้างความเสียหายให้แก่ระบบนิเวศ และชนิดพันธุ์ท้องถิ่น แต่ต้องเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีความสามารถในการดำรงชีวิต ตั้งถิ่นฐาน และสืบพันธุ์แพร่กระจายในธรรมชาติได้จนกลายเป็นชนิดพันธุ์เด่นใน สิ่งแวดล้อมใหม่ หรือที่เรียกว่า **ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน (Invasive alien species)**

ตัวอย่างชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน (Invasive alien species) ที่เป็นไม้ยืนต้น ได้แก่

1. กระถินณรงค์
2. กระถินเทพา
3. กระถินยักษ์
4. กระถินหางกระรอก

1. กระถินณรงค์ (*Acacia auriculiformis* A.Cunn. ex Benth.)

วงศ์ Fabacea ชื่อสามัญ : Earleaf Acacia, Earpod wattle, Northern black wattle, Papuan wattle, Tan wattle

ถิ่นกำเนิด : หมู่เกาะโมลุกกะ นิวกินี ถึงออสเตรเลีย

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :

ไม้ต้น สูงได้ถึง 15 ม. ในระยะต้นกล้าใบเป็นแบบใบประกอบขนนกสองชั้น ต้นโตก้านใบกลายเป็นใบ เรียงเวียนแผ่ก้านใบรูปขอบขนานโค้ง ปลายเรียวแหลมทั้ง 2 ด้าน กว้าง 1.2- 2.5 ซม. ยาว 8-20 ซม. ช่อดอกแบบช่อกระจุก ดอกไร้ก้าน กลีบเลี้ยงและกลีบดอกสั้นมาก เกสรเพศผู้สีเหลือง ผักแบนกว้าง 1-5 ซม. ยาว 6-7 ซม. บิดม้วนเป็นวง มี 5-12 เมล็ด เมล็ดรูปไข่หรือรูปรี ยาว 4-6 ซม.

นิเวศวิทยาและการแพร่กระจายพันธุ์ :

กระถินณรงค์ชอบขึ้นในที่โล่งแจ้ง สามารถปรับตัวขึ้นได้ในที่แห้งแล้ง พื้นที่น้ำท่วมขัง ดินลูกรัง ดินทรายจัด ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

โทษ : เป็นพืชที่โตเร็ว มีนิสัรุกรานพืชพื้นเมือง ใบย่อยสลายยาก มีสารเคมียับยั้งการงอกของพืชชนิดอื่น แย่งแย่งที่อยู่อาศัยของพรรณไม้พื้นเมือง คุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ก่อให้เกิดความสูญเสียด้านสิ่งแวดล้อม

ประโยชน์ : ใช้ทำฟืน ทำเสา เฟอร์นิเจอร์ กรอบประตู-หน้าต่าง ทำเยื่อกระดาษ ปลูกให้ร่มเงา

หมายเหตุ กระถินณรงค์ ถูกจัดให้เป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกรานรายการที่ 1 (ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้ว ประเภทชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกรานที่มีการส่งเสริมให้ใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ จะต้องมีการป้องกันเฉพาะ)

ที่มา : สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช

2.กระดินเทพา (*Acacia mangium* Willd.)

วงศ์ Fabaceae

ชื่อสามัญ : Maingium, Hickory wattle, Brown salwood, Sabah salwood

ถิ่นกำเนิด : ตอนเหนือของออสเตรเลีย เกาะนิวกินี หมู่เกาะโมลุกกะ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :

ไม้ต้น ไม้ผลัดใบ สูง 10-20 ม. ลำต้นเปลาตรง เปลือกแตกเป็นสะเก็ดมน กิ่งเกลี้ยงเป็นเหลี่ยม ต้นกล้าใบเป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ต้นโตก้านใบกลายเป็นใบเรียวเวียน รูปหอกและโค้ง กว้าง 3-7 ซม. ปลายและโคนใบเรียวแหลม มีเส้นใบตามแนวยาว 3-4 เส้น ผิวเกลี้ยง ช่อดอกคล้าหางกระรอกสีเหลือง-ขาว ยาว 10 ซม. ฝักแบบรูปแถบยาวได้ถึง 15 ซม. กว้าง 1-1.5 ซม. ขดม้วนกลม

นิเวศวิทยาและการแพร่กระจายพันธุ์

กระดินเทพาถูกนำเข้ามาปลูกในประเทศไทยประมาณ 40 ปีมาแล้ว ต่อมาได้มีการปรับตัวให้สามารถขยายพันธุ์ได้เองตามธรรมชาติเป็นอย่างดี เข้าไปปกคลุมพื้นที่รกร้างและป่าที่เสื่อมโทรม

ประสิทธิภาพการรุกราน

เป็นพืชที่โตเร็วและมีนิสัรุกรานพืชพื้นเมือง โดยเฉพาะในพื้นที่ราบใกล้ชายฝั่งทะเล ซึ่งมีการระบายที่ค่อนข้างรุนแรง พื้นที่ที่มีกระดินเทพาปกคลุมจำนวนมากเท่าไร จะยิ่งทำให้ป่าไม้พื้นฟูตัวเองช้าลง เนื่องจากใบและเปลือกกระดินเทพาที่ร่วงหล่นอยู่ใต้ต้นมีสารเคมีที่ยับยั้งการงอกของเมล็ดพืชเกือบทุกชนิด สารดังกล่าวยังคงค้างอยู่ในดินอีกด้วย

การควบคุม : ใช้วิธีตัดแล้วขุดหรือไถให้ถึงราก รวบรวมเผาทำลายส่วนต้นกล้าที่เกิดขึ้นภายใต้เรือนยอดให้ใช้วิธีถอน/ขุด หากยังมีการแตกหน่อขึ้นมาจากชิ้นส่วนราก/เหง้าเดิมให้ขุดออกซ้ำอีกครั้ง หรือร่วมกับการปลูกพันธุ์ไม้ป่าโตเร็วพวกพืชเบิกนำเข้าไปยึดครองพื้นที่แทน การกำจัดจะต้องติดตามต่อไปปีประมาณ 3-5 ปี

3. กระถินยักษ์ (*Leucaena leucocephala* (Lam.) de Wit)

วงศ์ : Fabaceae ชื่อสามัญ : Lead tree, White lead tree, Leucaena

ถิ่นกำเนิด : เขตร้อนของอเมริกากลาง

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :

ไม้ต้นสูง 5-10 ม. ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ใบย่อยรูปขอบขนานถึงรูปแถบ ยาว 0.6-2 ซม. โคนเบี้ยว แผ่นใบด้านล่างมีนวล ช่อดอกแบบช่อกระจุกแน่น แยกแขนงแบบช่อกระจุก ก้านช่อยาว 2-5 ซม. กลีบดอก 5 กลีบ รูปใบพาย เกสรเพศผู้ 10 เกสร ผีเสื้อแบบรูปแถบ ยาว 15-20 ซม. มี 10-20 เมล็ด

นิเวศวิทยาและการแพร่กระจายพันธุ์

กระถินยักษ์ชอบขึ้นตามที่รกร้าง ที่เปิดโล่งทั่วไป ทั้งในเขตเมืองและชนบท ป่าเบญจพรรณและป่าดิบแล้งที่เสื่อมโทรม หรือตามชายขอบป่าในพื้นที่ระดับต่ำจนถึงระดับ 500 ม. ออกดอกและติดผลตลอดทั้งปี ชอบสภาพภูมิอากาศที่มีปริมาณน้ำฝน 600-2,000 มม./ปี และมีช่วงฤดูแล้งที่ยาวนานมากกว่า 4 เดือน การแพร่กระจายพันธุ์ฝักแก่และแห้งจะแบนและมีน้ำหนักรเบาสามารถปลิวไปตามลมพาไปได้ไกล นอกจากนี้สัตว์ที่กินฝักหรือเมล็ดยังเป็นพาหะในการแพร่กระจายเมล็ด

ประสิทธิภาพการรุกราน :

กระถินยักษ์เป็นไม้โตเร็ว สามารถเจริญเติบโตได้ดี ผลิตเมล็ดจำนวนมากและมีอัตราการงอกสูงมาก เมล็ดที่ฝังอยู่ในดินมีอายุยืน 10-20 ปี สามารถออกดอกและติดฝักได้เมื่ออายุเพียง 1-2 ปี ต้นที่อายุ 2-5 ปี สามารถผลิตเมล็ดได้ 40,000-150,000 เมล็ด/ต้น/ปี กระถินยักษ์มีระบบรากที่ลึกและหนาแน่นแย่งสารอาหารดินไม้ป่าจนกระทั่งถูกปกคลุมพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังมีสารเคมีจากใบและฝักที่ร่วงหล่นสู่พื้นดินจะยับยั้งการงอกของเมล็ดและการเจริญเติบโตของพืชชนิดอื่นๆ ที่ขึ้นอยู่ใกล้เคียงอีกด้วย

การควบคุม : ใช้วิธีตัด แล้วขูดหรือไถให้ถึงราก รวบรวมเผาทำลาย ส่วนต้นกล้าที่เกิดขึ้นภายในเรือนยอดให้ถอนหรือขุดออก หากยังแตกหน่อขึ้นมาจากชิ้นส่วนรากหรือเหง้าเดิมให้ขุดออกซ้ำอีกครั้ง หรือปลูกไม้ป่าโตเร็วที่เป็นพืชเบิกนำ (Pioneer species) เข้าไปยึดครองพื้นที่แทนการกำจัดจะต้องติดตามต่อไปอีกประมาณ 3-5 ปี

4.กระถินหางกระรอก (*Prosopis juliflora* (Sw.) DC.)

วงศ์ : Fabaceae ชื่อเรียกอื่นๆ : หนามปีศาจ, Prosopis, Mesquite

ถิ่นกำเนิด : เม็กซิโก เวเนซุเอลา เปรู แคริบเบียน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :

ไม้พุ่ม สูงได้ถึง 9 ม. กิ่งมีหนามแข็งแรง ยาว 3-5 ซม. ใบประกอบแบบขนนกสองชั้นปลายคู่ ช่อดอกคล้ายหางกระรอก สีขาวถึงเหลืองอ่อน ยาว 8-12 ซม. ผลเป็นฝักแบน ยาว ปลายโค้ง ห้อยลง ยาว 10-15 ซม. กว้าง 1 ซม. เมล็ดแบบรูปหยดน้ำ ยาว 5 ซม.

นิเวศวิทยาและการแพร่กระจายพันธุ์ :

ในประเทศไทยชอบขึ้นในดินทรายหรือตามพื้นที่ดินเค็มตามแนวรอยต่อของป่าชายเลนกับป่าบกที่เสื่อมโทรม พบตั้งแต่หาดเจ้าสำราญ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ลงไปถึงอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สันนิษฐานว่าเข้าสู่ประเทศไทยโดยการเคลื่อนย้ายปลูกสัตว์จากประเทศพม่า เมื่อ 30 กว่าปีที่ผ่านมา

ประสิทธิภาพการรุกราน :

ต้นที่มีอายุ 2-3 ปีที่สามารถออกดอกและติดผลได้ ต้นที่มีอายุมากกว่า 5 ปี จะผลิตเมล็ดได้ 50,000-200,000 เมล็ดต่อปี เข้าไปปกคลุมที่รกร้างอย่างรวดเร็วจนแน่นทึบยากที่จะเข้าไปกำจัด เพราะมีหนามที่ยาวแหลมคมและแข็งแรง สามารถแทงทะลุยางรถยนต์ได้

การควบคุม : ใช้วิธีตัด บุด หรือใช้รถดินตะขาบไถให้ถึงราก รวบรวมเผาทำลาย ร่วมกับการปลูกพืชเบิกนำท้องถิ่น เข้าไปยึดครองพื้นที่แทน ต้องกำจัดอย่างต่อเนื่อง 3-5 ปี